

САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ДАРГА, САНГИЙН САЙД,
МОНГОЛБАНКНЫ ЕРӨНХИЙЛӨГЧ, ХАДГАЛАМЖИЙН ДААТГАЛЫН
КОРПОРАЦИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН
ХАМТАРСАН ТУШААЛ

2020 оны ..... дугаар
сарын .....-ны өдөр

Дугаар

Улаанбаатар хот

Хөтөлбөр батлах тухай

Улсын Их Хурлын 2016 оны 71 дүгээр тогтоолоор баталсан “Эдийн засгийг сэргээх хөтөлбөр”-ийн 2, 3, 6 дахь заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 299 дүгээр тогтоолын хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөр”-ийн 6.2 дахь хэсгийг үндэслэн ТУШААХ НЬ:

Нэг. “Монгол Улсын санхүүгийн хүртээмжийг сайжруулах хөтөлбөр”-ийг хавсралт ёсоор баталсугай.

Хоёр. Монгол Улсын санхүүгийн хүртээмжийг сайжруулах үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Санхүүгийн зохицуулах хорооны Зах зээлийн судалгаа, хөгжлийн газар (Н.Оюунчимэг), Сангийн яамны Санхүүгийн бодлогын газар (Ц.Зоригтбат), Монголбанкны Мөнгөний бодлогын газар (Б.Баярдаваа), Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн дэд захирал (С.Дамдиндорж)-д тус тус даалгасугай.

САНХҮҮГИЙН
ЗОХИЦУУЛАХ
ХОРООНЫ ДАРГА

САНГИЙН САЙД

МОНГОЛБАНКНЫ
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

ХАДГАЛАМЖИЙН
ДААТГАЛЫН
КОРПОРАЦИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ
ЗАХИРАЛ

Д.БАЯРСАЙХАН

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

Б.ЛХАГВАСҮРЭН

Х.БУМ-ЭРДЭНЭ

Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга, Сангийн сайд, Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Хадгаламжийн даатгалын корпорацийн гүйцэтгэх захирлын 2020 оны .... дугаар сарын ....-ны өдрийн ..... дугаар хамтарсан тушаалын хавсралт

Санхүүгийн хүртээмжийг сайжруулах хөтөлбөр

1. Хөтөлбөрийн үндэслэл

Монгол Улсын санхүүгийн хүртээмжийг сайжруулах хөтөлбөр нь “Алсын хараа 2050”, “Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөр” зэрэг бодлогын баримт бичгүүдтэй нийцсэн, дунд хугацаанд санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэхэд авч хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн бодлогын арга хэмжээг хүрэх үр дүнтэй уялдуулан тодорхойлсон баримт бичиг болно.

Санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх нь аж ахуй нэгж, байгууллагуудын бүтээмжийг дээшлүүлэх, орон нутаг, алслагдсан бүс нутгуудад амьдарч буй иргэд, эмэгтэйчүүдийн нийгэмд эзлэх байр суурийг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийн оролцоог сайжруулахад бодлогын чухал хэрэгсэл болж байна.

Санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэхийн тулд шинэ технологид тулгуурласан бүтээгдэхүүн үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлэх, түүнийг таниулах, санхүүгийн олон дэд салбар (жишээ нь банк, бичил санхүү, төлбөр, даатгал гэх мэт), мэдээлэл харилцаа холбооны технологи, өгөгдлийн дэд бүтцийг хамарсан бодлогын өргөн хүрээтэй зорилтыг дэвшүүлж, эрэлт ба нийлүүлэлтийн талыг хамтад нь авч үзэх шаардлага тулгарч байна.

Статистик мэдээллээс харахад манай улсын санхүүгийн үйлчилгээний хүртээмж хөгжлийн ижил түвшинд буй улсуудтай харьцуулахад өндөр гарсан нь арилжааны банкинд данстай иргэдийн тоогоор хэмжиж тодорхойлсон явдал юм. Манай улсад ихэвчлэн арилжааны банкны хадгаламж, зээлийн үйлчилгээгээр үйлчлүүлж хэвшсэн боловч банк бус санхүүгийн байгууллага, хадгаламж, зээлийн хоршоод, хөрөнгийн болон даатгалын зах зээлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хэрэглээ бага байна.

Түүнчлэн манай улсын санхүүгийн зах зээл дээрх санхүүжилтийн бүтээгдэхүүний үнэ өндөр, иргэдийн санхүүгийн зах зээл, санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний талаарх мэдлэг бага, жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн онцлогт тохирсон санхүүжилтийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хүртээмж хомс, дэд бүтэц сул хөгжсөн.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 299 дүгээр тогтоолоор “Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөр” батлагдсан. Энэхүү хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх бодлого, зорилт, арга хэмжээний “Санхүүгийн хэрэглэгчийг хамгаалах хяналт, зохицуулалтыг боловсронгуй болгох” зорилгын хүрээнд “Санхүүгийн хүртээмжийг сайжруулах үндэсний хөтөлбөр”-ийг боловсруулж, хэрэгжүүлэхээр тусгагдсан.

Иймд “Санхүүгийн хүртээмжийг сайжруулах хөтөлбөр” /цаашид “Хөтөлбөр” гэх/-ийн төслийг сүүлийн жилүүдэд санхүүгийн хүртээмж нь хурдацтай нэмэгдэж буй улс орнуудын туршлага болон өөрийн улсын санхүүгийн зах зээлийн нөхцөл байдал, бодлогын баримт бичгүүдэд үндэслэн боловсрууллаа. Энэхүү баримт бичгийг боловсруулахад санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрэлт, нийлүүлэлт талын хүчин зүйлсийг харгалзан үзэж, санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэхэд тулгарч буй саад бэрхшээл, боломжуудыг тодорхойлсны үндсэн дээр цаашид авч хэрэгжүүлэх зохистой зохицуулалтын арга хэмжээг боловсруулж төлөвлөсөн.

2. Хөтөлбөрийн эрхэм зорилго, зорилго, зорилт

2.1. Санхүүгийн бүх төрлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг сонголттойгоор хямд, хялбар, түргэн шуурхай, чирэгдэлгүй хүртээмжтэй хүргэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Зорилго 1. Иргэд нь санхүүгийн боловсролтой, хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах хууль эрхзүйн орчин бүрэлдсэн, хэмжигдэж үнэлэгдэхүйц санхүүгийн зах зээлийг хөгжүүлнэ.

Зорилт 1.1. Санхүүгийн хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах хууль эрх зүйн орчин, гомдол барагдуулах механизмыг бий болгоно.

Зорилт 1.2. Иргэд, аж ахуй нэгжүүд өөрсдийн хэрэгцээнд тохирсон санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг ашиглахад санхүүгийн мэдлэгийг зорилтот бүлэг тус бүрээр дээшлүүлнэ.

Зорилт 1.3. Санхүүгийн хүртээмжийг хэмжих мэдээллийн санг үүсгэж, үнэлгээ хийж, олон нийтэд мэдээлж, шийдвэр гаргалтад ашиглах тогтолцоог бүрдүүлнэ.

Зорилго 2: Технологид суурилсан санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний зохицуулалтын орчныг бүрдүүлэх, дэд бүтцийг хөгжүүлэх, зохистой хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх замаар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 2.1. Технологид суурилсан санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зохицуулах хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлж, харилцагчийг таних болон гарын үсгийн баталгаажуулалтыг цахимжуулна.

Зорилт 2.2. Технологид суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг ашиглах дэд бүтцийг хөгжүүлнэ.

Зорилт 2.3. Зохицуулагч байгууллагуудад санхүүгийн технологиор мэргэшсэн хянан шалгагч нарыг бэлтгэнэ.

Зорилт 2.4. Санхүүгийн технологид суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хөгжүүлэгч байгууллагуудын хамтын ажиллагааг идэвхжүүлнэ.

Зорилго 3: Бичил санхүүжилт, жижиг дунд үйлдвэрлэл, ногоон санхүүжилтээр дамжуулан банкнаас бусад санхүүгийн зах зээлийн санхүүжилтийн орчныг сайжруулж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 3.1. Бичил санхүүгийн байгууллагуудын чадавхийг нэмэгдүүлж, хямд өртөг бүхий эх үүсвэрээр хангах боломжийг сайжруулж, үйлчилгээний өртөгийг бууруулна.

Зорилт 3.2. Бичил, жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн эрэлтийг хангах санхүүжилтийн орчныг бүрдүүлнэ.

Зорилт 3.3. Ногоон санхүүжилтийн орчны эрх зүйн орчныг бий болгож, эрсдэлийн удирдлагыг сайжруулна.

Зорилго 4: Санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг өргөжүүлж, төрөлжүүлэх замаар санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

Зорилт 4.1. Хөрөнгийн зах зээлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүртээмжтэй болгоно.

Зорилт 4.2. Даатгалын зах зээлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүртээмжтэй болгоно.

Зорилт 4.3. Бичил санхүүгийн салбарын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

3. Хөтөлбөрийн зорилтот бүлэг, хамрах хүрээ

3.1. Хөтөлбөрийн зорилтот бүлэг нь гарааны бизнес эрхлэгчид, мэргэжлийн оролцогчид, хөдөө орон нутгийн иргэд, залуучууд болон сурагчид бөгөөд зорилтот бүлэг тус бүрт хамаарах стратегийн арга хэмжээг тусгасан.

4. Хөтөлбөрийн үр дүн

4.1. Хөтөлбөрийн хүрээнд тусгагдсан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр дараах үр дүнд хүрнэ:

4.1.1. Хууль эрх зүйн орчин боловсронгуй болж, дэвшилтэт технологид тулгуурласан бүтээгдэхүүн үйлчилгээ зах зээлд нэвтэрч, бүтээгдэхүүн үйлчилгээний төрөл нэмэгдэж, үйлчилгээний зардал буурна.

4.1.2. Иргэдийн санхүүгийн боловсрол дээшилж, санхүүгийн үйлчилгээг хямд, хялбар, түргэн шуурхай, хүргэх цогц нөхцөл бүрэлдэнэ.

4.1.3. Санхүүгийн хяналт, зохицуулалтын нэгдсэн тогтолцоо бүрдэнэ.

4.1.4. Банкнаас бусад санхүүгийн зах зээлийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүнд эзлэх үзүүлэлт 2019 оны суурь үзүүлэлтээс 2 дахин нэмэгдэнэ.

4.2. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр нөлөө, үр дүнг шалгуур үзүүлэлтээр дүгнэх бөгөөд 2019 оны үзүүлэлтийг суурь болгоно.

5. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд баримтлах зарчим

5.1. Энэхүү хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1. Алсын хараа 2050, Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Эдийн засгийг сэргээх хөтөлбөр, Санхүүгийн зах зээлийг 2025 он

хүртэл хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөр зэрэг бодлогын баримт бичгүүдтэй нийцсэн бодлогын залгамж шинж чанарыг хадгалах;

5.1.2. Төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшил, иргэдийн оролцоог хангах, ил тод байх;

5.1.3. Олон улсын жишигт нийцүүлэн Их 20-ын орнуудын санхүүгийн хүртээмжийн шинжээчдийн бүлгээс гаргасан манлайлал, олон тулгуурт байдал, шинэчлэл, эрх мэдэл, эрх ашгийг хамгаалах, хамтын ажиллагаа, мэдлэг, тэнцвэртэй байдал, тогтолцоо гэсэн 9 зарчмыг баримтлах.

6. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх санхүүжилтийн эх үүсвэр

6.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дараах санхүүгийн эх үүсвэрийг ашиглана:

6.1.1. улсын төсөв;

6.1.2. олон улсын байгууллага, гадаадын зээл, тусламж;

6.1.3. хувийн хэвшил болон бусад эх үүсвэр.

7. Хөтөлбөр хэрэгжүүлэх хугацаа, удирдлага, зохион байгуулалт

7.1. Хөтөлбөрийг 2020-2025 онуудад хоёр үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ;

Нэгдүгээр үе шат 2021-2023 он

Хоёрдугаар үе шат 2023-2025 он

7.2. Хөтөлбөрийг Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөл удирдан хэрэгжүүлнэ.

7.3. Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөл нь хөтөлбөрийн биелэлтийг хагас жил тутам СТБЗ-ийн гишүүдэд танилцуулна.

7.4. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэний нийгэм, олон улсын байгууллагын хамтын ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах үүргийг Санхүүгийн зохицуулах хороо, Монголбанк, Сангийн яам, Хадгаламжийн даатгалын корпорац хариуцна.

7.5. Хөтөлбөрийн зорилтыг хэрэгжүүлэхэд хөтөлбөрийн оролцогч талууд дараах үүрэгтэй оролцоно:

Оролцогч талууд	СХСХ хөгжүүлэлт дэх үүрэг оролцоо			СХСХ -ын бодлого дах үүрэг оролцоо			
	Тэргүүлэх	Боловсруулах	Зөвлөх	Зорилго 1	Зорилго 2	Зорилго 3	Зорилго 4
Монголбанк	*			*	*	*	*
Санхүүгийн зохицуулах хороо	*			*	*	*	*
Сангийн яам	*			*	*	*	*
Хадгаламжийн даатгалын корпорац	*			*	*	*	

Салбарын мэргэжлийн холбоод			*	*	*	*	*
Боловсрол, шинжлэх ухааны яам				*			
Үндэсний статистикийн хороо			*				
Дэд бүтцийн байгууллагууд		*		*	*		
ХХААХҮЯ, ЖДҮДС		*		*			
Олон улсын байгууллага			*	*			

8. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үр дүнгийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, тайлагнал

8.1. Санхүүгийн зохицуулах хороо, Сангийн яам, Монгол банк, Хадгаламжийн даатгалын корпорац нь хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайланг хагас жил тутам Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөлд хүргүүлнэ.

8.2. Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөлийн Ажлын алба хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд жил бүр нэгдсэн хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийж, үнэлгээний дүнг жил бүрийн I улиралд багтаан Санхүүгийн тогтвортой байдлын зөвлөлд танилцуулна.

8.3. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцад хийсэн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжид үндэслэн хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, шалгуур үзүүлэлтэд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

----- оОо -----